

Ministarstvo
finansija

Adresa: Ul. Stanka Dragojevića br.2
81000 Podgorica Crna Gora
www.mif.gov.me

Br: 05-02-430/26-16464/2

Podgorica, 04.05.2026.godine

Za: MINISTARSTVO POMORSTVA, Rimski trg 46, Podgorica
gospodinu, Filipu Raduloviću, ministru

Predmet: Mišljenje na Predlog memoranduma o razumijevanju između Ministarstva pomorstva Crne Gore i Abu Dhabi Ports Company P.J.S.C.

Veza: Vaš akt br. 03-345/26-902/1 od 29.04.2026. godine

Poštovani gospodine Raduloviću,

Povodom *Predloga memoranduma o razumijevanju između Ministarstva pomorstva Crne Gore i Abu Dhabi Ports Company P.J.S.C.*, Ministarstvo finansija daje sljedeće:

MIŠLJENJE

Kako je navedeno, predmetnim Memorandumom se predviđa saradnja u cilju razmatranja mogućnosti modernizacije, razvoja, upravljanja i proširenja Luke Bar, uključujući razvoj povezanog lučkog ekosistema, specijalne ekonomske zone, željezničke povezanosti, povećanja brodarske povezanosti Crne Gore, kao i digitalnih rješenja u Crnoj Gori.

Na tekst Predloga memoranduma i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Na osnovu uvida u dostavljeni tekst i Izvještaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa u dijelu procjene fiskalnog uticaja, utvrđeno je da predmetni Memorandum sam po sebi ne stvara neposredne finansijske obaveze za budžet Crne Gore. Kako je navedeno u stavu 2 člana 13 Memoranduma, svaka Strana snosi sopstvene troškove i rashode u vezi sa ovim Memorandumom o razumijevanju. Konstatovano je da to znači da potpisivanje Memoranduma ne proizvodi automatsku obavezu finansiranja bilo kog projekta, isplate naknade AD Ports Group, odobravanja subvencija, davanja garancija, zaključivanja ugovora ili preuzimanja duga. Takođe, naznačeno je da za sprovođenje Memoranduma nijesu potrebna dodatna sredstva iz budžeta, osim redovnih administrativnih troškova koji se odnose na rad službenika, organizaciju sastanaka, komunikaciju, pripremu dokumenata, eventualnu internu analizu i koordinaciju sa drugim organima, a da se takvi troškovi mogu pokriti iz redovnih sredstava nadležnih institucija.

Osim navedenog, istaknuto je da memorandum ne predviđa budžetske prihode i da eventualni budući fiskalni efekti mogu nastati samo ako se, nakon sprovedenih analiza, studija izvodljivosti, dužnih provjera i potrebnih odobrenja, pristupi zaključivanju posebnih ugovora ili realizaciji konkretnih projekata. Takvi budući aranžmani morali bi biti predmet posebne pravne, finansijske, fiskalne i ekonomske analize, uključujući usklađenost sa propisima o državnoj imovini, javnim nabavkama, koncesijama, javno-privatnom partnerstvu, konkurenciji i budžetskoj odgovornosti.

Konstatovano je da ne nastaju međunarodne finansijske obaveze po osnovu samog Memoranduma i da Memorandum ne sadrži odredbe o zaduženju države, garancijama, subvencijama, fiskalnim podsticajima ili obavezama direktnog finansiranja. Takođe, navodi se da se iz tog razloga fiskalni uticaj u ovoj fazi može procijeniti kao neutralan, uz napomenu da se potencijalni fiskalni efekti budućih projekata ne mogu procijeniti dok ne bude definisan konkretan model, obim ulaganja, pravna struktura i izvori finansiranja.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija sa aspekta budžeta u načelu nema primjedbi na Predlog memoranduma o razumijevanju između Ministarstva pomorstva Crne Gore i Abu Dhabi Ports Company P.J.S.C, uz napomenu da je neophodno sve aktivnosti u vezi sa predmetnim Memorandumom uskladiti sa sredstvima odobrenim nosiocima aktivnosti godišnjim zakonom o budžetu i srednjoročnim budžetskim okvirom.

S poštovanjem,

MINISTAR

Mr Novica Vuković

MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU

IZMEĐU

ABU DHABI PORTS COMPANY PJSC

I

MINISTARSTVO POMORSTVA CRNE GORE

مجموعة موانئ أبوظبي
AD PORTS GROUP

Ovaj Memorandum o razumijevanju ("MoU") zaključen je dana _____ aprila 2026. godine, između:

(1) **ABU DHABI PORTS COMPANY P.J.S.C.**, privrednog društva osnovanog Emirskim dekretom br. 6 iz 2006. godine, sa sjedištem u Abu Dhabi Ports Company Building, Mina Road, PO Box 54477, Abu Dhabi, Ujedinjeni Arapski Emirati, matični broj 1004600 ("**AD Ports Group**");

i

(2) [**MINISTARSTVO POMORSTVA CRNE GORE**], sa sjedištem na Rimski trg 46, 81000 Podgorica, Crna Gora ("**Ministarstvo**"),

zajedno "**Strane**" a svaka ponaosob "**Strana**".

UZIMAJUĆI U OBZIR DA STRANE:

- (A) **PREPOZNAJU** potencijalne koristi za AD Ports Group i Ministarstvo od zajedničke saradnje na projektima modernizacije i proširenja Luke Bar i razvoja prateće infrastrukture luka, uključujući slobodnu ekonomsku zonu, željezničke i digitalne rješenja u Crnoj Gori, upravljanje kruzing terminalom Luke Kotor, kao i svim ostalim sektorima ili regionima koje Strane smatraju od uzajamnog interesa;
- (B) **PREPOZNAJU** da je AD Ports Group vodeći razvijatelj i menadžer luka, industrijskih zona i slobodnih zona, kao i visoko iskusan operater integrisanih multimodalnih logističkih usluga, u Abu Dabiju i međunarodno;
- (C) **PREPOZNAJU** da je [Ministarstvo] odgovorno za upravljanje sektorom pomorskog saobraćaja. Izrada zakonodavstva, formulisanje saobraćajne politike, sprovođenje projektnih aktivnosti, kao i priprema i evaluacija razvojnih i investicionih projekata, isključivo su u nadležnosti Ministarstva. Ministarstvo se takođe bavi analizom investicionih mogućnosti, saradnjom sa predstavnicima privatnog i javnog sektora, praćenjem stanja tekuće i razvojno orijentisane saobraćajne politike, te vršenjem inspeksijskog nadzora u skladu s propisima koji regulišu pomorski saobraćaj; i
- (D) **OPREDIJELENE** zajednički razvijati saradnju u definisanim oblastima uzajamnog interesa u korist Strana, kako je dalje opisano u ovom MoU,

POSTIGLE SU SLJEDEĆE RAZUMIJEVANJE:

ČLAN 1

Svrha i Ciljevi

1. Svrha ovog MoU je da olakša saradnju između Strana i uspostavi aranžmane neophodne za obezbjeđivanje efektivne saradnje između Strana u oblastima uzajamnog interesa.
2. Ovaj MoU utvrđuje okvir za saradnju radi obezbjeđivanja bliže saradnje i razmjene informacija između Strana u pogledu Oblasti Saradnje set out in Article 3 of this MoU.

ČLAN 2

Obim Saradnje

1. Strane ovog MoU ovim se slažu da udruže napore i održavaju blisku i kontinuiranu radnu saradnju radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva u vezi sa sprovođenjem ovog MoU.
2. Strane će, u skladu sa odredbama utvrđenim u nastavku, saradivati na sprovođenju programa rada za izvršavanje aktivnosti u vezi sa Oblasti saradnje utvrđenih u Članu 3 ovog MoU.
3. Sve takve aktivnosti preduzimaju se u skladu s pravilima, propisima i procedurama svake od Strana.
4. Uslovi navedeni u ovom MoU namijenjeni su da koriste objema Stranama bez obzira na to koja je Strana inicirala ili obezbijedila zajedničko učešće u određenom projektu.
5. Strane mogu saradivati na određenom projektu ili realizovati takav projekat samostalno ili u partnerstvu s trećim stranama. Radi otklanjanja sumnje, odnos saradnje naznačen u ovom MoU je u potpunosti neobavezan. Nijedna Strana nije obavezna da prihvati bilo koju investicionu mogućnost.

ČLAN 3

Oblasti Saradnje

1. Strane su se dogovorile da saraduju na istraživanju i procjeni investicionih i razvojnih mogućnosti u sljedećim oblastima (uz dalje dužne provjere, studije izvodljivosti i sve primjenjive interne i eksterne procese odobrenja) ("**Oblasti saradnje**"):
 - a. Modernizacija, razvoj, upravljanje i proširenje Luke Bar uključujući razvoj ekosistema luke, slobodne ekonomske zone, željeznica, potencijalno povećanje pomorske povezanosti Crne Gore i digitalna rješenja u Crnoj Gori;
 - b. upravljanje kruzing terminalom Luke Kotor u saradnji s opštinom Kotor kao većinskim vlasnikom Luke Kotor;
 - c. zajedničko investiranje u projekte jednih i drugih koji po svom obimu spadaju u bilo koju od gore navedenih oblasti; i
 - d. sve ostale mogućnosti, ili bilo koje druge države ili regione, u pogledu gore navedenih pitanja ili sličnih, koji su od uzajamnog interesa za Strane i za koje se Strane naknadno dogovore da budu dio Oblasti saradnje prema ovom MoU.
2. Strane se dalje slažu da saraduju u svim ostalim oblastima od zajedničkog interesa koje mogu biti neophodne za postizanje ciljeva ovog MoU.

ČLAN 4

Saradnja

1. Strane će se dogovoriti o pojedinostima okvira za saradnju u svrhu:
 - a. podsticanja korišćenja njihove stručnosti;
 - b. sprovođenja zajedničkih ili odvojenih studija u vezi s Oblastima saradnje;

- c. identifikacije i osmišljavanja zajedničkih projekata i programa u skladu sa strategijama saradnje koje su usvojili politički organi njihovih zemalja;
 - d. pružanja, na uzajamnoj osnovi, tehničke pomoći u oblastima koje mogu biti identifikovane i dogovorene; i
 - e. olakšavanja koordinacije i efikasnog sprovođenja zajedničkih aktivnosti, radi izbjegavanja dupliranja napora.
2. Saradnja između Strana uspostavlja se na osnovu skupa uzajamno dogovorenih principa, smjernica i sporazuma koji su u skladu s relevantnim pravilima i propisima nadležnih jurisdikcija Strana.

ČLAN 5

Razmjena Informacija

1. Strane se slažu da razmjenjuju relevantne informacije koje se smatraju prikladnim u pogledu aktivnosti obje Strane, uz poštovanje obaveza povjerljivosti, svakog relevantnog primjenjivog zakona na snazi i svakih zaštita i ograničenja poslovne tajne, ugovornih ili na drugi način.
2. Strane preuzimaju obavezu da razmjenjuju informacije o pitanjima od zajedničkog interesa u skladu s gornjim Članom 5.1 i da razmatraju prijedloge koje iznese bilo koja Strana.
3. U skladu s gornjim Članom 5.1, svaki oblik reprodukcije, diseminacije, kopiranja, otkrivanja, modifikacije, distribucije ili objavljivanja zajedničkih informacija koje pripadaju bilo kojoj Strani vrši se isključivo uz prethodni pisani pristanak te Strane.

ČLAN 6

Mehanizam Sprovođenja

1. Učesnici će, u roku od 30 dana od datuma stupanja ovog MoU na snagu, svaki nominovati subjekte i/ili pojedince određene za nadzor sprovođenja ovog MoU ili određenih njegovih aspekata i obavijestiti jedni druge pisanim putem o tim kontakt tačkama.
2. Strane će uspostaviti zajedničku radnu grupu koja će se sastajati i zajednički raditi na sprovođenju ovog MoU. Zajednička radna grupa će dalje definisati Oblasti saradnje detaljno opisane u Članu 3, razmatranjem inicijativa koje treba razviti, investicija koje treba ostvariti, tekućih mogućnosti koje treba procijeniti ili analiziranjem onih koje su već identifikovane.
3. Zajednička radna grupa zakazaće sastanke, telefonske pozive, video-konferencije ili oboje, i ostale interakcije o svim pitanjima koja proisteknu iz ovog MoU prema potrebi za efikasnu i produktivnu saradnju.

ČLAN 7

Saopštenja

1. Saopštenja koja se odnose na ovaj MoU ili proisteknu iz njega zajednički pregledaju i odobravaju obje Strane. Ako je bilo koja Strana zakonski obavezna da pribavi saglasnost relevantnog tijela za zaštitu konkurencije u skladu s relevantnim primjenjivim zakonom, nijedno saopštenje ne smije se objaviti prije pribavljanja takve saglasnosti.

ČLAN 8

Izjave

1. Ništa u ovom MoU nije namijenjeno niti se smatra da uspostavlja ikakvo partnerstvo ili zajednički pothvat između Strana, niti da čini da bilo koja Strana postane zastupnik druge Strane, niti ovlašćuje bilo koju Stranu da preuzme ili stupi u bilo kakve obaveze za ili u ime druge Strane.
2. Svaka Strana će, kada je to prikladno, pozvati drugu Stranu na sastanke, seminare, simpozijume, radionice ili konferencije koje saziva ili na drugi način podržava bilo koja Strana ili njeni povezani subjekti, sa ili bez vanjskog učešća, na kojima se razmatraju politička pitanja vezana za ciljeve ovog MoU.

ČLAN 9

Odricanje od Prava

1. Ništa u ovom MoU ne tumači se niti se smatra odricanjem, napuštanjem ili izmjenom privilegija, izuzeća, imuniteta i pogodnosti kojima svaka od Strana uživa na osnovu bilo kojih primjenjivih sporazuma i zakona.

ČLAN 10

Ustupanje ili Prenos Trećim Licima

1. Nijedna Strana neće ustupiti ili prenijeti nijedno ili sva svoja prava ili obaveze prema ovom MoU bez prethodnog pisanog odobrenja druge Strane.

ČLAN 11

Povjerljivost

1. Strane se slažu da se sve informacije o *inter alia* postojanju, prirodi ili toku rasprava u vezi s ovim MoU, zajedno s bilo kojim informacijama koje u vezi s ovim MoU dostavi jedna Strana ("**Strana koja otkriva**") drugoj Strani ("**Strana primaoc**") smatraju povjerljivim i preuzimaju obavezu da ih ne otkrivaju, kopiraju, reprodukuju niti distribuišu trećim licima ni zaposlenima, osim ako je to izričito predviđeno ovim MoU.
2. Strane se slažu da za potrebe ovog MoU "**Povjerljive informacije**" označavaju sve informacije, podatke i drugi materijal, pisani i nepisani, bilo koje prirode koji se direktno ili indirektno odnose na ovaj MoU ili na poslovanje ili bilo koji drugi aspekt Strane koja otkriva (bilo prije ili nakon datuma ovog MoU), i uključuju bez ograničenja svake Povjerljive informacije koje:
 - a. dostavlja Strana koja otkriva ili u njeno ime Strani primaocu ili njenim službenicima, zaposlenima, agentima, savjetnicima ili predstavnicima, usmeno, pisanim putem ili na drugi način;
 - b. dobija Strana primaoc ili njeni službenici, zaposleni, agenti, savjetnici ili predstavnici pisanim putem ili usmeno, putem ili nakon razgovora s rukovodstvom, službenicima, zaposlenima, agentima ili savjetnicima Strane koja otkriva;
 - c. stiče posmatranjem Strana primaoc ili njeni službenici, zaposleni, agenti, savjetnici ili predstavnici tokom svog ili njihovog poslovanja sa Stranom koja otkriva; ili

- d. se sastoje od bilo kojih izvještaja, analiza, kompilacija, studija ili drugih dokumenata koje je pripremila, u njeno ime ili za Stranu primaoca, a koji sadrže, proisteknu iz ili na drugi način odražavaju informacije opisane gore.
3. Obaveze utvrđene u gornjim Članovima 11.1 – 11.2 ne primjenjuju se na Povjerljive informacije koje:
- a. u trenutku dostavljanja od Strane koja otkriva ili u njeno ime jesu ili naknadno postanu javno dostupne, osim putem kršenja ovog MoU od strane Strane primaoca;
 - b. su na datum ovog MoU već u zakonitom posjedu Strane primaoca (što dokazuju pisani zapisi Strane primaoca) na način koji nije u suprotnosti s ograničenjima povjerljivosti;
 - c. naknadno zakonito dođu u posjed Strane primaoca (što dokazuju pisani zapisi Strane primaoca) od trećeg lica koje nije podložno obavezi povjerljivosti u pogledu tih Povjerljivih informacija; ili
 - d. se moraju otkriti po zakonu, propisu ili nalogu bilo kojeg državnog ili nadležnog regulatornog tijela (uključujući, bez ograničenja, bilo koje tržište vrijednosnih papira), uz uslov da, u mjeri dozvoljenoj zakonom ili propisom, Strana primaoc:
 - i. obavijesti Stranu koja otkriva o okolnostima predloženog otkrivanja i unaprijed se konsultuje sa Stranom koja otkriva o predloženom obliku, vremenu, sadržaju i svrsi otkrivanja relevantnih Povjerljivih informacija;
 - ii. razumno nastoji da dobije garancije i/ili obavezivanje o povjerljivosti od tijela kome se Povjerljive informacije trebaju otkriti;
 - iii. bez troškova za Stranu primaoca, saraduje sa Stranom koja otkriva u pokretanju bilo kojih pravnih ili drugačijih postupaka radi osporavanja predloženog otkrivanja; i
 - iv. ukoliko nije u mogućnosti da obavijesti Stranu koja otkriva prije nego što se Povjerljive informacije otkriju, obavijesti Stranu koja otkriva odmah nakon otkrivanja o punim okolnostima otkrivanja i Povjerljivim informacijama koje su otkrivene.

ČLAN 12

Sporovi

Svaki spor u pogledu tumačenja i/ili sprovođenja ovog Memoranduma biće riješen prijateljski, putem pregovora ili konsultacija između Učesnika. Sporovi se neće upućivati nijednom tijelu za rješavanje sporova ni sudu na rješavanje

ČLAN 13

Neobavezujuća Priroda, Stupanje na Snagu, Trajanje, Ekskluzivnost i Raskid

1. Razumije se da ovaj MoU predstavlja izjavu o preliminarnim namjerama i ne obavezuje niti predstavlja obavezu ili sporazum bilo koje Strane, uz izuzetak Člana 7 (*Saopštenja*), Člana 8 (*Izjave*), Člana 9 (*Odricanje od Prava*), Člana 10 (*Ustupanje ili Prenos Trećim Licima*), Člana 11 (*Povjerljivost*), Člana 12 (*Disputes*) i ovog Člana 13 (*Neobavezujuća Priroda, Stupanje na Snagu, Trajanje, Ekskluzivnost i Raskid*) koji su obavezujući za Strane od datuma potpisivanja i koji ostaju na snazi i nakon raskida.

2. Ovaj MoU stupa na snagu na datum potpisivanja od strane ovlašćenih predstavnika Strana i ostaje na snazi u trajanju od jedne (1) godine. Svaka Strana snosi sopstvene troškove i rashode u vezi s ovim MoU. Nakon ovog perioda od jedne (1) godine, ovaj MoU automatski ističe, osim ako neka od Strana ne zatraži produženje ovog MoU najmanje jedan (1) mjesec prije isteka. Svako takvo produženje odobrava se prema isključivom nahođenju druge Strane i ne smije biti duže od još jedne (1) godine.
3. Obje Strane preuzimaju obavezu da, u periodu od jedne (1) godine od datuma potpisivanja ovog MoU, neće direktno ni indirektno dozvoliti nijednom od svojih povezanih subjekata ni pojedinim direktorima, službenicima, zaposlenima, agentima, savjetnicima i predstavnicima da, sami ili zajedno s bilo kojim trećim licem, pripremaju, dostavljaju ili učestvuju u pripremi ili dostavljanju bilo kojih dokumenata, tendera, ponuda, prijedloga, aranžmana, sporazuma ili na drugi način učestvuju u raspravama, pregovorima s bilo kojim trećim licem u pogledu ili u vezi s Oblastima saradnje (ili bilo kojim njihovim dijelom) ili koji bi na drugi način mogli uticati ili biti u sukobu s Oblastima saradnje ("**Period ekskluzivnosti**"). Strane mogu u bilo koje doba produžiti trajanje Perioda ekskluzivnosti pisanim sporazumom.
4. Strane se slažu da je svaka od njih obavezna da odmah pisanim putem obavijesti drugu Stranu ako, tokom Perioda ekskluzivnosti, bilo koja Strana ili njen ovlašćeni predstavnik uputi (ili primi od trećeg lica) bilo koji prijedlog, ponudu, upit ili kontakt u pogledu bilo kojeg aspekta Oblasti saradnje.
5. Bez obzira na odredbe gornjeg Člana 13.2 i Člana 13.3, ovaj MoU može biti raskinut od strane bilo koje Strane prema njenom isključivom nahođenju i bez navođenja razloga u bilo koje doba tokom trajanja utvrđenog u gornjim Članu 13.1, uz pisano obavještenje drugoj Strani na adrese navedene na početku, s navođenjem namjeravanog datuma raskida.

U POTVRDU ČEGA, potpisnici koji su za ovu svrhu propisno ovlašćeni od strane svojih organizacija, potpisali su ovaj MoU:

ABU DHABI PORTS COMPANY P.J.S.C.

MINISTARSTVO POMORSTVA CRNE GORE

Abdulaziz Zayed AlShamsi
Regionalni izvršni direktor – Međunarodna
kancelarija

Filip Radulović
Ministar pomorstva

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

BETWEEN

ABU DHABI PORTS COMPANY PJSC

AND

[MINISTRY OF MARITIME AFFAIRS OF MONTENEGRO]

مجموعة موانئ أبوظبي
AD PORTS GROUP

This Memorandum of Understanding ("MoU") is made on _____ April 2026, between:

(1) **ABU DHABI PORTS COMPANY P.J.S.C.**, a company incorporated by Emiri Decree no. 6 of 2006, having its registered office at Abu Dhabi Ports Company Building, Mina Road, PO Box 54477, Abu Dhabi, United Arab Emirates with commercial registration number 1004600 ("**AD Ports Group**");

and

(2) [**MINISTRY OF MARITIME AFFAIRS OF MONTENEGRO**], having its office at Rimski trg 46, 81000 Podgorica, Montenegro ("**Ministry**"),

together the "**Parties**" and each a "**Party**".

WHEREAS THE PARTIES:

- (E) **RECOGNIZE** the potential benefits for AD Ports Group and the Ministry of a joint collaboration on projects in modernization and expansion of the Port of Bar (Luka Bar) and the development of the related ports' ecosystem, including the special economic zone, railway and digital solutions in Montenegro, operations of the Port of Kotor Cruise Terminal, as well as any other sectors or regions that the Parties deem to be of mutual interest;
- (F) **RECOGNIZE** that AD Ports Group is a master developer and manager of ports, industrial zones, and free zones, as well as a highly experienced operator of integrated multimodal logistics services, in Abu Dhabi and internationally;
- (G) **RECOGNIZE** that [Ministry] is responsible for managing the maritime transport sector. The drafting of legislation, formulation of transport policy, implementation of project activities, as well as the preparation and evaluation of development and investment projects fall exclusively within the Ministry's competence. The Ministry is also engaged in analyzing investment opportunities, cooperating with representatives of both the private and public sectors, monitoring the state of current and development-oriented transport policy, and carrying out inspection oversight in accordance with regulations governing maritime transport; and
- (H) **DETERMINED** jointly to develop collaboration in defined areas of mutual interest for the benefit of the Parties as further described in this MoU,

REACHED THE FOLLOWING UNDERSTANDING:

ARTICLE 1

Purpose and Objectives

- 3. The purpose of this MoU is to facilitate collaboration between the Parties hereto and to establish the arrangements necessary to ensure effective cooperation between the Parties in areas of mutual interest.
- 4. This MoU sets out the framework for cooperation to ensure closer collaboration and exchange of information between the Parties in relation to the Areas of Cooperation set out in Article 3 of this MoU.

ARTICLE 2

Scope of Cooperation

6. The Parties to this MoU hereby agree to join efforts and to maintain a close and continuous working relationship for the achievement of their common objectives in connection with the implementation of this MoU.
7. The Parties shall, in accordance with the provisions hereinafter set forth, cooperate to implement a work program for the execution of activities in connection with the Areas of Cooperation set out in Article 3 of this MoU.
8. All such activities shall be undertaken in accordance with the rules, regulations and procedures of the respective Parties.
9. The terms outlined in this MoU are meant to benefit both Parties regardless of which Parties initiated or secured the joint participation in a particular project.
10. The Parties may collaborate on a particular project or pursue such a project independently or in partnership with third parties. For the avoidance of doubt, the collaborative relationship outlined in this MoU is entirely optional. Neither Party shall be obliged to accept any opportunity to invest.

ARTICLE 3

Areas of Cooperation

3. The Parties have agreed to collaborate to explore and assesses the investment and development opportunities in the following areas (subject to further due diligence, feasibility studies and each and all applicable internal and external approval processes) (the "**Areas of Cooperation**"):
 - e. Modernization, development, operation and expansion of the Port of Bar including the development of the port's ecosystem, the special economic zone, railways, potential increase in the shipping connectivity to Montenegro and digital solutions in Montenegro;
 - f. operations of the Port of Kotor Cruise Terminal in cooperation with municipality of Kotor as majority owner of Port of Kotor;
 - g. co-investing in each other's projects that fall in terms of their scope under any of the above; and
 - h. any other opportunities, or any other countries or regions, in respect of the abovementioned matters or similar that are of mutual interest to the Parties and which the Parties subsequently agree shall form part of the Areas of Cooperation under this MoU.
4. The Parties further agree to cooperate in any other areas of mutual concern as may be necessary to achieve the objectives of this MoU.

ARTICLE 4

Cooperation

3. The Parties shall agree on the details of a collaborative framework for purposes of:
 - f. encouraging the use of their expertise;
 - g. undertaking joint or separate studies in connection with the Areas of Cooperation;

- h. identifying and designing joint projects and programs in accordance with the strategies of cooperation adopted by the policy organs of their respective countries;
 - i. providing, in a reciprocal manner, technical assistance in areas which may be identified and agreed upon; and
 - j. facilitating the coordination and efficient implementation of joint activities, to avoid duplication of effort.
4. The cooperation between the Parties shall be established on the basis of a set of mutually agreed upon principles, guidelines and agreements consistent with the relevant rules and regulations of the Parties' jurisdictions.

ARTICLE 5

Exchange of Information

4. The Parties agree to share relevant information as deemed appropriate relating to the activities of both Parties, subject to confidentiality obligations, any relevant applicable law in force, and any trade secret protections and restrictions, whether contractual or otherwise.
5. Parties undertake to exchange information on matters of common interest subject to Article 5.1 above and, to consider proposals made by either Party.
6. Subject to Article 5.1 above, any form of reproduction, dissemination, copying, disclosure, modification, distribution or publication of the shared information belonging to either Party shall only be undertaken with prior written consent of that Party.

ARTICLE 6

Implementation Mechanism

4. The Participants will, within 30 days of the date of this MoU coming into effect, each nominate entities and/or individuals designated to oversee the implementation of this MoU or certain aspects thereof and advise each other in writing of those contact points.
5. The Parties shall establish a joint working group that shall meet and work together to implement this MoU. The joint working group shall further define the Areas of Cooperation detailed in Article 3, by considering initiatives to be developed, investments to be made, current opportunities to be assessed or analysing those which have already been identified.
6. The joint working group shall schedule meetings, telephone calls, video conferences, or both, and other interactions on all matters arising from this MoU as may be necessary for efficient and productive cooperation.

ARTICLE 7

Announcements

2. Announcements relating to, or deriving from, this MoU shall be jointly reviewed and approved by both Parties. If either Party is legally required to obtain a relevant competition authority's consent in accordance with a relevant applicable law, no announcement shall be made prior to obtaining such consent.

ARTICLE 8

Representations

3. Nothing in this MoU is intended to, or shall be deemed to, establish any partnership, or joint venture between the Parties, or constitute either Party becoming the agent of the other Party, or authorise either Party to make or enter into any commitments for or on behalf of the other Party.
4. Each Party shall, where appropriate, invite the other Party to meetings, seminars, symposia, workshops, or conferences convened or otherwise supported by either Party or its affiliates, with or without external participation, at which policy matters related to the aims of this MoU are to be discussed.

ARTICLE 9

Waiver

2. Nothing in this MoU shall be interpreted or construed as a waiver, renunciation, or modification of the privileges, exemptions, immunities and facilities which each of the Parties enjoy by virtue of any applicable agreements and laws.

ARTICLE 10

Assignment or Transfer to Third Parties

2. Neither Party shall assign or transfer any or all of its rights or obligations under this MoU without the prior written approval of the other Party.

ARTICLE 11

Confidentiality

4. The Parties agree that all information regarding *inter alia* the existence, the nature or progress of the discussions in relation to this MoU, together with any information supplied in relation to this MoU by one Party (the "**Disclosing Party**") to the other Party (the "**Receiving Party**") shall be considered confidential and undertake not to disclose, copy, reproduce or distribute any of it either with third parties or employees save as expressly provided for by this MoU.
5. The Parties agree that for the purposes of this MoU, "**Confidential Information**" means all information, data and other material, both written and unwritten of whatever nature relating directly or indirectly to this MoU or to the business or any other aspect of the Disclosing Party (whether before or after the date of this MoU), and includes without limitation any Confidential Information which:
 - e. is supplied by or on behalf of the Disclosing Party to the Receiving Party or its officers, employees, agents, advisers or representatives whether orally, in writing or otherwise;
 - f. is obtained by the Receiving Party or its officers, employees, agents, advisers or representatives in writing or orally, through or following discussions with the management, officers, employees, agents or advisers of the Disclosing Party;
 - g. is acquired by observation by the Receiving Party or its officers, employees, agents, advisers or representatives during the course of its or their dealings with the Disclosing Party; or

- h. consists of any reports, analyses, compilations, studies or other documents prepared by, on behalf of or for the Receiving Party, and which contain, derive from or otherwise reflect any information described above.
6. The obligations set out in Article 11.1- Article 11.2 above shall not apply to Confidential Information which:
- e. at the time of its supply by or on behalf of the Disclosing Party is in, or subsequently comes into, the public domain, except through breach by the Receiving Party of this MoU;
 - f. is at the date of this MoU already in the lawful possession of the Receiving Party (as evidenced by the Receiving Party's written records) otherwise than in breach of confidentiality restrictions;
 - g. subsequently comes lawfully into the possession of the Receiving Party (as evidenced by the Receiving Party's written records) from a third party who is not subject to a confidentiality obligation in respect of that Confidential Information; or
 - h. is required to be disclosed by law, regulation or any governmental or competent regulatory authority (including, without limitation, any securities exchange), provided that, to the extent permitted by law or regulation, the Receiving Party shall:
 - v. inform the Disclosing Party of the circumstances of the proposed disclosure and consult in advance with the Disclosing Party on the proposed form, timing, content and purpose of the disclosure of the relevant Confidential Information;
 - vi. reasonably endeavour to gain assurances and/or undertaking as to confidentiality from the body to whom the Confidential Information is to be disclosed;
 - vii. at no expense to the Receiving Party, co-operate with the Disclosing Party in bringing any legal or other proceedings to challenge the proposed disclosure; and
 - viii. if it is unable to inform the Disclosing Party before the Confidential Information is disclosed, inform the Disclosing Party immediately after the disclosure of the full circumstances of the disclosure and the Confidential Information that has been disclosed.

ARTICLE 12

Disputes

Any dispute concerning the interpretation and/or implementation of this Memorandum will be resolved amicably by negotiations or consultations between the Participants. Disputes will not be referred to any dispute resolution body or tribunal for settlement

ARTICLE 13

Non-Binding Nature, Entry into Force, Duration, Exclusivity, and Termination

6. It is understood that this MoU constitutes a statement of preliminary intentions and neither binds nor constitutes a commitment or agreement of either Party hereto, with the exception of Article 7 (*Announcements*), Article 8 (*Representations*), Article 9 (*Waiver*), Article 10 (*Assignment or Transfer to Third Parties*), Article 11 (*Confidentiality*), Article 12 (*Disputes*) and this Article 13 (*Non-Binding Nature, Entry into Force, Duration, Exclusivity, and Termination*) which shall be binding on the Parties from the date of its signature and shall survive termination.

7. This MoU shall enter into force on the date of its signature by the duly authorised representatives of the Parties and shall remain valid for a term of one (1) year. Each Party shall bear its own costs and expenses in connection with this MoU. Following this one (1) year term, this MoU shall automatically expire unless either Party requests to extend this MoU at least one (1) month before its expiry. Any such extension shall be granted at the sole discretion of the other Party and shall not be for a term greater than one (1) further year.
8. Both Parties undertake, during a period of one (1) year from the date of signature of this MoU, not to directly or indirectly permit any of its affiliates or its respective directors, officers, employees, agents, advisers and representatives to, alone or together with any third party, prepare, submit or participate in the preparation or submission of any documents, tender, offer, proposal, arrangement, agreement or otherwise engage or participate in any discussions, negotiations with any third party in relation to or in connection with the Areas of Cooperation (or any part thereof) or which otherwise may affect or conflict with the Areas of Cooperation (the "**Exclusivity Period**"). The Parties may extend the duration of the Exclusivity Period at any time by written agreement.
9. The Parties agree that they shall each be obliged to notify the other Party in writing immediately if, during the Exclusivity Period, either Party or their authorised representative makes (or receives from any third party) any proposal, offer, inquiry, or contact with respect to any aspect of the Areas of Cooperation.
10. Notwithstanding the provisions of Article 13.2 and Article 13.3 above, this MoU may be terminated by either Party at its sole discretion and without showing any reason at any time during the term set forth in Article 13.1 above by giving written notice to the other Party to the addresses first stated above stating the intended termination date.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned being duly authorised for this purpose by the respective organisations, have signed this MoU:

ABU DHABI PORTS COMPANY P.J.S.C.

**MINISTRY OF MARITIME AFFAIRS OF
MONTENEGRO**

Abdulaziz Zayed AlShamsi

Regional CEO - International Office

Filip Radulović

Minister of Maritime Affairs

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA
PREDLAGAČ

Ministarstvo pomorstva

NAZIV PROPISA

 Memorandum o razumijevanju između Abu Dhabi Ports
i Ministarstva pomorstva Crne Gore

1. Definisane probleme

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

- Predmetni akt ima za cilj da odgovori na potrebu Crne Gore da, kroz strukturisanu saradnju sa međunarodno iskusnim lučkim, logističkim i industrijskim operaterom, ispita mogućnosti za modernizaciju i razvoj ključne lučke i prateće infrastrukture. Luka Bar, kao najznačajniji teretni lučki sistem u Crnoj Gori, ima strateški značaj za međunarodnu trgovinu, transportne koridore, regionalno povezivanje i ekonomsku valorizaciju zaleđa. Istovremeno, razvoj luke i povezanih sistema zahtijeva značajna ulaganja, operativno znanje, modernizaciju procesa, digitalna rješenja, bolju integraciju sa željezničkom infrastrukturom i eventualni razvoj slobodne ekonomske zone. Memorandum prepoznaje upravo ove oblasti kao potencijalne pravce saradnje između AD Ports Group i Ministarstva.
- Problem koji se rješava nije samo infrastrukturne prirode, već i institucionalno-organizacione prirode. U odsustvu formalnog okvira saradnje, razgovori sa potencijalnim strateškim partnerom odvijali bi se fragmentisano, bez jasno definisanih oblasti saradnje, bez zajedničke radne grupe, bez kontakt tačaka, bez uređenog mehanizma razmjene informacija i bez prethodno dogovorenog načina postupanja sa povjerljivim informacijama. To bi povećalo rizik od neefikasne komunikacije, dupliranja aktivnosti, nejasnog razgraničenja uloga i sporijeg ispitivanja investicionih i razvojnih mogućnosti.
- Uzroci problema nalaze se u složenosti samih oblasti saradnje. Modernizacija Luke Bar, razvoj slobodne ekonomske zone, potencijalno unapređenje željezničke i digitalne povezanosti, kao i razmatranje modela upravljanja kruzing terminalom Luke Kotor zahtijevaju koordinaciju više javnih i privatnih aktera, sprovođenje dužnih provjera, izradu studija izvodljivosti, analizu pravnih i regulatornih uslova, procjenu finansijskih modela i usklađivanje sa strateškim politikama države. Bez prethodnog neobavezujućeg okvira saradnje, takve aktivnosti bi se morale pokretati pojedinačno, bez zajedničke metodologije i bez jasno definisanog institucionalnog kanala.
- Posljedice zadržavanja postojećeg stanja, odnosno status quo opcije, bile bi sporija priprema i evaluacija mogućih investicionih projekata, manji stepen zainteresovanosti strateškog partnera, te veći transakcioni troškovi za obje strane. Država bi propustila priliku da u kratkom roku, bez preuzimanja finansijskih obaveza, ispita potencijal saradnje sa AD Ports Group, koja je u Memorandumu predstavljena kao vodeći razvijatelj i menadžer luka, industrijskih zona i slobodnih zona, kao i iskusan operater integrisanih multimodalnih logističkih usluga.
- Subjekti koji su indirektno pogođeni postojećim stanjem su privredni subjekti koji koriste lučke i logističke usluge, korisnici transportnog sistema, lokalne zajednice koje zavise od razvoja lučke i turističke infrastrukture, kao i javni sektor koji bi bez ovakvog okvira imao složeniji zadatak u pogledu koordinacije investicionih aktivnosti. Dugoročno, neaktivnost u ovoj oblasti mogla bi ograničiti konkurentnost Crne Gore kao logističke, pomorske i investicione destinacije..

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

- Opšti cilj Memoranduma jeste uspostavljanje okvira za saradnju između Ministarstva i AD Ports Group radi ispitivanja i procjene investicionih i razvojnih mogućnosti u oblastima od zajedničkog interesa. Memorandumom se nastoji olakšati bliža saradnja, razmjena informacija, koordinacija aktivnosti i razvoj zajedničkih ili odvojenih studija, programa i projekata, bez stvaranja obaveze da bilo koja strana prihvati određenu investicionu mogućnost.
- Prvi specifični cilj je ispitivanje mogućnosti za modernizaciju, razvoj, upravljanje i proširenje Luke Bar, uključujući razvoj šireg lučkog ekosistema, slobodne ekonomske zone, željezničkih veza, digitalnih rješenja i potencijalnog povećanja pomorske povezanosti Crne Gore. Ovaj cilj je važan jer Luka Bar predstavlja centralnu tačku crnogorske pomorske i logističke infrastrukture, a njena modernizacija može imati širi uticaj na trgovinu, industriju, transport i regionalnu povezanost.
- Drugi specifični cilj je razmatranje mogućnosti za upravljanje kruzing terminalom Luke Kotor, u saradnji sa opštinom Kotor kao većinskim vlasnikom Luke Kotor. Ovaj cilj treba posmatrati u kontekstu potrebe da se kruzing i turistička lučka infrastruktura razvijaju na održiv, komercijalno efikasan i institucionalno usklađen način, uz poštovanje nadležnosti lokalne samouprave i postojećih vlasničkih odnosa.
- Treći cilj je stvaranje institucionalnog mehanizma za zajedničko identifikovanje i osmišljavanje projekata, sprovođenje zajedničkih ili odvojenih studija, razmjenu stručnosti i tehničke pomoći, kao i izbjegavanje dupliranja napora. Memorandum predviđa uspostavljanje zajedničke radne grupe, imenovanje kontakt tačaka u roku od 30 dana od stupanja Memoranduma na snagu i održavanje sastanaka, telefonskih poziva, video-konferencija i drugih oblika komunikacije po potrebi.
- Četvrti cilj odnosi se na uređenje pravila komunikacije, povjerljivosti i razmjene informacija, kako bi se omogućilo da obje strane u kontrolisanom i pravno sigurnom okruženju razmjenjuju informacije od značaja za potencijalne projekte. Memorandum detaljno uređuje režim povjerljivih informacija, uključujući ograničenja reprodukcije, distribucije i objavljivanja informacija bez prethodnog pisanog pristanka strane kojoj te informacije pripadaju..

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

- Prva opcija je status quo, odnosno nepreduzimanje bilo kakve formalne aktivnosti i nastavak neformalnih ili ad hoc razgovora sa AD Ports Group. Ova opcija ne bi stvorila dodatne pravne ili administrativne obaveze za javni sektor, ali bi istovremeno onemogućila uspostavljanje radne grupe, imenovanje kontakt tačaka, strukturisanu razmjenu informacija i sistematsko ispitivanje mogućnosti u oblastima saradnje. Zbog toga ova opcija nije adekvatna, jer ne odgovara strateškom značaju projekata koji se razmatraju, naročito imajući u vidu da su u pitanju Luka Bar, Luka Kotor, prateća infrastruktura, logistika, željeznica i digitalna rješenja.
- Druga opcija je neposredno pokretanje obavezujućeg aranžmana, ugovora, koncesionog modela, javno-privatnog partnerstva ili drugog pravno obavezujućeg mehanizma bez prethodnog neobavezujućeg okvira saradnje. Ova opcija bi bila preuranjena, jer Memorandum izričito polazi od potrebe da se najprije sprovedu dužne provjere, studije izvodljivosti i primjenjivi interni i eksterni procesi odobrenja. Zaključivanje obavezujućeg aranžmana bez prethodnih analiza povećalo bi pravne, finansijske, regulatorne i reputacione rizike za državu.
- Treća opcija, koja se predlaže kao najprihvatljivija, jeste potpisivanje Memoranduma kao preliminarnog i pretežno neobavezujućeg okvira saradnje, kojim se omogućava da strane u periodu od jedne godine ispituju oblasti saradnje, formiraju zajedničku radnu grupu, razmjenjuju informacije, sprovode studije, procjenjuju investicione i razvojne mogućnosti i eventualno pripreme osnov za kasnije obavezujuće aranžmane. Ova opcija omogućava napredak bez neposrednog preuzimanja finansijskih obaveza i bez prejudiciranja konačnog modela realizacije bilo kog projekta. Memorandum jasno navodi da je odnos saradnje neobavezan i da nijedna strana nije

obavezna da prihvati bilo koju investicionu mogućnost.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

- Usvajanje odnosno potpisivanje Memoranduma može imati značajne pozitivne razvojne efekte, prije svega kroz stvaranje institucionalnog okvira za razmatranje ulaganja u Luku Bar, Luku Kotor i povezanu logističku, željezničku, digitalnu i slobodnu ekonomsku infrastrukturu. Pozitivni uticaji ne proizlaze iz toga što Memorandum sam po sebi pokreće investiciju, već iz toga što omogućava organizovanu pripremu, razmjenu informacija, studije, tehničku pomoć i projektno razmatranje potencijalnih investicija.
- Direktni pozitivan uticaj ogleda se u boljoj institucionalnoj koordinaciji. Memorandum uvodi obavezu imenovanja kontakt tačaka u roku od 30 dana, uspostavljanje zajedničke radne grupe i mogućnost održavanja sastanaka, poziva, video-konferencija i drugih oblika komunikacije. To omogućava da se komunikacija između Ministarstva i AD Ports Group vodi kroz jasno definisane kanale, što može ubrzati pripremne aktivnosti i smanjiti rizik od paralelnih ili neusklađenih postupanja.
- Drugi pozitivan uticaj odnosi se na transfer znanja i korišćenje stručnosti AD Ports Group u oblasti razvoja luka, industrijskih zona, slobodnih zona i multimodalne logistike. Ako se saradnja bude kvalitetno vodila, Crna Gora može dobiti pristup iskustvu partnera koji ima razvijene operativne modele u upravljanju lučkom i logističkom infrastrukturom. To može biti posebno važno za definisanje optimalnog modela razvoja Luke Bar, povezivanja sa željeznicom i potencijalnog razvoja slobodne ekonomske zone.
- Treći pozitivan uticaj jeste mogućnost bolje pripreme budućih projekata. Memorandum predviđa sprovođenje zajedničkih ili odvojenih studija, identifikaciju i osmišljavanje projekata i programa, tehničku pomoć i koordinaciju radi izbjegavanja dupliranja napora. Ovakav pristup može povećati kvalitet budućih projektnih odluka, jer omogućava da se prije bilo kakvog obavezujućeg koraka razmotre tehnički, finansijski, pravni, regulatorni i tržišni aspekti potencijalnih projekata.
- Četvrti pozitivan uticaj odnosi se na investicionu atraktivnost Crne Gore. Uspostavljanje saradnje sa velikim međunarodnim lučkim i logističkim operaterom šalje signal da Crna Gora aktivno razmatra modernizaciju strateške infrastrukture i otvaranje prostora za investicije. To može pozitivno uticati na percepciju zemlje kao logističke i pomorske destinacije, naročito ako se saradnja bude odvijala transparentno, u skladu sa propisima, uz poštovanje konkurencije i javnog interesa.
- Negativni uticaji nijesu neposredno identifikovani u smislu budžetskog troška ili stvaranja obaveze da se prihvati investicija. Memorandum jasno navodi da nijedna strana nije obavezna da prihvati bilo koju investicionu mogućnost i da svaka strana može sarađivati na projektu ili ga realizovati samostalno ili u partnerstvu sa trećim stranama, osim u mjeri u kojoj se primjenjuje posebna klauzula ekskluzivnosti.
- Administrativno opterećenje za javni sektor procjenjuje se kao umjereno. Ministarstvo će morati da imenuje kontakt tačke, učestvuje u radu zajedničke radne grupe, priprema i razmatra informacije, organizuje sastanke, pregleda saopštenja, štiti povjerljive informacije i koordinira sa drugim državnim i lokalnim organima, naročito ako se budu razmatrali projekti koji se odnose na Luku Bar, Luku Kotor, željezničku infrastrukturu, slobodne zone i digitalna rješenja. Ipak, ovo administrativno opterećenje može se smatrati opravdanim u odnosu na potencijalnu vrijednost projekata koji su predmet saradnje.
- Uticaj na građane i privredu u ovoj fazi je indirektni. Memorandum ne uvodi nove obaveze za građane, ne uvodi naknade, takse ili regulatorne terete za privredu i ne mijenja prava i obaveze privrednih subjekata. Potencijalni pozitivni efekti za privredu mogu nastati kasnije, kroz bolju lučku infrastrukturu, efikasniju logistiku, povećanje robnih tokova, nove investicije, razvoj slobodne ekonomske zone i bolju povezanost. Ti efekti će, međutim, zavisiti od budućih odluka i eventualnih posebnih ugovora ili projekata, a ne od samog Memoranduma..

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbjeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

- Memorandum sam po sebi ne stvara neposredne finansijske obaveze za budžet Crne Gore, jer je njegova priroda preliminarna i pretežno neobavezujuća. U članu koji uređuje trajanje i troškove navedeno je da svaka strana snosi sopstvene troškove i rashode u vezi sa Memorandumom. To znači da potpisivanje Memoranduma ne proizvodi automatsku obavezu finansiranja bilo kog projekta, isplate naknade AD Ports Group, odobravanja subvencija, davanja garancija, zaključivanja ugovora ili preuzimanja duga.
- Procjenjuje se da za sprovođenje Memoranduma nijesu potrebna posebna dodatna sredstva iz budžeta, osim redovnih administrativnih troškova koji se odnose na rad službenika, organizaciju sastanaka, komunikaciju, pripremu dokumenata, eventualnu internu analizu i koordinaciju sa drugim organima. Takvi troškovi mogu se pokriti iz redovnih sredstava nadležnih institucija.
- Memorandum ne predviđa budžetske prihode. Eventualni budući fiskalni efekti mogu nastati samo ako se, nakon sprovedenih analiza, studija izvodljivosti, dužnih provjera i potrebnih odobrenja, pristupi zaključivanju posebnih ugovora ili realizaciji konkretnih projekata. Takvi budući aranžmani morali bi biti predmet posebne pravne, finansijske, fiskalne i ekonomske analize, uključujući usklađenost sa propisima o državnoj imovini, javnim nabavkama, koncesijama, javno-privatnom partnerstvu, konkurenciji i budžetskoj odgovornosti.
- Ne nastaju međunarodne finansijske obaveze po osnovu samog Memoranduma. Memorandum ne sadrži odredbe o zaduženju države, garancijama, subvencijama, fiskalnim podsticajima ili obavezama direktnog finansiranja. Zato se fiskalni uticaj u ovoj fazi može ocijeniti kao neutralan, uz napomenu da se potencijalni fiskalni efekti budućih projekata ne mogu procijeniti dok ne budu definisani konkretan model, obim ulaganja, pravna struktura i izvori finansiranja.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, Obrazložiti

- U ovoj fazi, konsultacije su primarno vezane za dvije strane Memoranduma: AD Ports Group i Ministarstvo pomorstva Crne Gore. Međutim, s obzirom na širinu oblasti saradnje, za kvalitetnu pripremu i sprovođenje Memoranduma biće potrebno uključiti i druge relevantne domaće institucije i subjekte, u zavisnosti od konkretne oblasti koja se razmatra.
- Za pitanja koja se odnose na Luku Bar, uključena je upravljačka struktura Luke Bar. Za pitanja Luke Kotor uključena je opština Kotor, jer Memorandum izričito navodi da se upravljanje kruzing terminalom Luke Kotor razmatra u saradnji sa opštinom Kotor kao većinskim vlasnikom Luke Kotor.
- Rezultat konsultacija je da Memorandum ne prejudicira izbor modela realizacije budućih projekata, ne zaobilazi se obavezne procedure i ne stvara obavezu dodjele posla, koncesije, upravljanja ili drugog prava bez sprovođenja propisanih postupaka. Takođe, konsultacije su potvrdile da su obaveze povjerljivosti, saopštenja i ekskluzivnosti postavljene u obimu koji je

potreban za zaštitu legitimnih interesa, ali ne u mjeri koja bi neopravdano ograničila konkurenciju ili diskreciju države.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

- Monitoring sprovođenja Memoranduma organizovan je kroz mehanizam koji je samim Memorandumom utvrđen. Strane će nominovati kontakt subjekte i/ili pojedince zadužene za nadzor sprovođenja Memoranduma ili pojedinih njegovih aspekata, a uspostavljena je i zajednička radna grupa kao osnovni operativni mehanizam saradnje.
- Kao indikatori za praćenje sprovođenja korišćeni su broj održanih sastanaka i komunikacija između strana, broj razmijenjenih informacija i dokumenata, broj identifikovanih potencijalnih projekata, broj pokrenutih ili završenih studija, broj razmatranih inicijativa u vezi sa Lukom Bar, Lukom Kotor, slobodnom ekonomskom zonom, željezničkim povezivanjem i digitalnim rješenjima, kao i kvalitet pripremljenih analiza.
- Evaluacija Memoranduma vrši se u odnosu na njegov jednogodišnji rok važenja. Imajući u vidu da Memorandum važi jednu godinu od dana potpisivanja, uz mogućnost produženja najduže za još jednu godinu, rezultati saradnje se ocjenjuju prije isteka roka važenja. Na osnovu rezultata rada zajedničke radne grupe, broja i kvaliteta identifikovanih mogućnosti i stepena usklađenosti sa javnim interesom, donosi se ocjena da li je saradnja dala dovoljno osnova za produženje Memoranduma, njegovu izmjenu, raskid ili prelazak u konkretniji pravni i projektni aranžman.
- Poseban segment monitoringa odnosio se na poštovanje povjerljivosti i pravila o saopštenjima. S obzirom na to da Memorandum sadrži detaljna pravila o zaštiti povjerljivih informacija, vođena je posebna pažnja o tome koje informacije su razmijenjene, kome su dostupne i na koji način se mogu koristiti ili objaviti.
- Monitoring je obuhvatio i primjenu odredbe o ekskluzivnosti. Tokom perioda ekskluzivnosti praćeni su kontakti, predlozi, ponude ili upiti koji se odnose na oblasti saradnje, a strane su bile obavezne da se međusobno obavještavaju o svim relevantnim kontaktima ili inicijativama trećih lica koje se odnose na ove oblasti..

Podgorica, 29.04.2026. godine

MINISTAR
FILIP RADULović

